

MALTA

**Fil-Qorti tal-Maġistrati (Malta)
Magistrat
Dr. Gabriella Vella B.A., LL.D.**

Rikors Nru. 457/09VG

C&H Bartoli Ltd.

Vs

**Vincenzo Abela u Romina Abela f'isimhom stess u għan-nom tad-ditta
"KerGrill"**

Illum 18 ta' Frar 2019

Il-Qorti,

Rat ir-Rikors ipprezentat mis-soċjetà C&H Bartoli Ltd. fit-18 ta' Novembru 2009 permezz ta' liema titlob li Vincenzo Abela u Romina Abela f'isimhom personali u għan-nom tad-ditta "KerGrill" jiġu kkundannati jhallsuha s-somma ta' erbat elef mitejn sitta u tletin Euro u hamsa u erbghin centezmu (€4,236.45), bilanċ minn somma akbar dovuta għal *catering equipment* mibjugħa u konsenjati lilhom skond il-kontijiet annessi mar-Rikors promotur markati Dok. "A" u Dok. "B", bl-imagħax ta' 8% fis-sena mill-5 ta' Settembru 2008 u bl-ispejjeż, inklużi dawk tal-Mandat ta' Qbid ipprezentat kontestwalment mar-Rikors promotur, kontra Vincenzo Abela u Romina Abela;

Rat id-dokumenti markati Dok. "A" u Dok. "B" annessi mar-Rikors promotur a fol. 2 u 3 tal-proċess;

Rat ir-Risposta tal-konvenuta Romina Abela permezz ta' liema topponi għat-talba attriċi u titlob li l-istess tiġi miċhuda, bl-ispejjeż kontra s-soċjetà attriċi, stante li: (i) preliminarjament, it-talba attriċi hija intempestiva in kwantu dawn il-proċeduri ma ġew preċeduti minn ebda interpellazzjoni għall-hlas magħmula lilha u għalhekk hija għandha tiġi liberata mill-osservanza tal-gudizzju; (ii) preliminarjament ukoll, u bla preġudizzju għall-ewwel eċċezzjoni, l-azzjoni attriċi hija preskritta ai termini ta' l-Artikolu 2148(b) tal-Kap.16 tal-Liġijiet ta' Malta; (iii) fil-mertu, u bla preġudizzju għal dak ġia eċċepit, it-talbiet attriċi huma infondati fil-fatt u fid-dritt; (iv) il-merċe, ossia makkinarju mibjugħa hija difettuża jew mhux tal-kwalità pattwita u ma setgħetx isservi għall-bżonn li s-soċjetà attriċi riedet tagħmel minnu minkejja li kienet speċifikament informata dwar il-konvenuta x'kellha bżonn; (v) in rigward

għall-merce allegatament akkwistata minn entrambe l-konventui, billi l-istess konvenuti ilhom snin fi proċeduri l-Qorti għall-otteniment ta' separazzjoni bejniethom, in kwantu jidher li si tratta minn allegati akkwisti ta' proprjetà mobbli li l-prezz tagħha ma jithallasx mal-konsenja jew qabel, dawn jitqiesu bħala atti ta' amministrazzjoni straordinarja tal-komunjoni ta' l-akkwisti sa' issa viġenti bejn il-konvenuti konjuġi Abela, u għalhekk hija tirriżerva d-dritt li tiegħu azzjoni kontra żewgħa skond il-Liġi, u tirriżerva wkoll illi tressaq eċċezzjonijiet ulterjuri meta u hekk kif issir taf dwar x'inhuma dawn l-oġġetti, x'inhija l-kwalità tagħhom u dwar x'kienu l-kondizzjonijiet ta' l-akkwist tagħhom;

Rat ir-Risposta Ulterjuri tal-konvenuta Romina Abela permezz ta' liema teċċepixxi ulterjorment li kwalsiasi dejn li seta' qatt eżista fil-konfront tagħha gie maqtul permezz ta' novazzjoni li sehhet bi ftehim datat 27 ta' Lulju 2010 bejn is-soċjetà attriċi u l-konvenut Vincenzo Abela;

Rat ir-Risposta tal-konvenut Vincenzo Abela permezz ta' liema jopponi għat-talba attriċi u jitlob li l-istess tiġi miċhuda, bl-ispejjeż kontra s-soċjetà attriċi, stante li: (i) l-obbligazzjoni li a bażi tagħha qieghda tipproċedi s-soċjetà attriċi giet maqtula bis-saħħa ta' novazzjoni u għalhekk it-talbiet tagħha kif proposti permezz ta' l-azzjoni odjerna għandhom jiġu miċhuda; (ii) bla preġudizzju għall-ewwel eċċezzjoni, il-kreditu pretiż mis-soċjetà attriċi jinkombi fuq il-komunjoni ta' l-akkwisti viġenti bejn il-konvenuti, u per konsegwenza, kwalsiasi eventwali kundanna għall-ħlas għandha ssir fil-konfront ta' entrambi l-konvenuti solidament; (iii) bla preġudizzju għal dak già eċċepit, l-ammont reklammat mis-soċjetà attriċi għandu jiġi ridott sabiex jirrifletti ħlasijiet akkont li saru mill-konvenut jew minn terzi fl-interess tiegħu;

Semgħet ix-xhieda ta' Alan Bartoli mogħtija waqt is-seduti tal-21 ta' Novembru 2011¹, tal-31 ta' Jannar 2012², tat-8 ta' Mejju 2012³ u ta' l-4 ta' April 2013⁴ u rat id-dokumenti esebiti minnu markati Dok. "AB1" u Dok. "AB2" a fol. 28 u 29 tal-proċess, Dok. "AB3" a fol. 35 sa' 79 tal-proċess u rat id-dokument Dok. "AT1" a fol. 84 sa' 87 tal-proċess, semgħet ix-xhieda tal-konvenuta Romina Abela mogħtija waqt is-seduti tat-12 ta' Lulju 2012⁵ u tal-31 ta' Ottubru 2013⁶ u semgħet ix-xhieda tal-konvenut Vincenzo Abela mogħtija waqt is-seduti ta' l-4 ta' Frar 2013⁷ u ta' l-4 ta' April 2013⁸ u rat id-dokument markat Dok. "GV1" a fol. 85 tal-proċess;

Rat in-Nota pprezentata mis-soċjetà attriċi fil-31 ta' Ottubru 2013⁹ permezz ta' liema tirriduċi t-talba attriċi għas-somma ta' €3,036.45, iżda żżomm ferm il-kap ta' l-ispejjeż u l-imgħax kif dedotti fir-Rikors promotur;

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet tas-soċjetà attriċi a fol. 141 u 142 tal-proċess u semgħet it-trattazzjoni orali da parte tad-difensur tal-konvenut Vincenzo Abela;

---

¹ Fol. 30 sa' 33 tal-proċess.

² Fol. 80 u 81 tal-proċess.

³ Fol. 89 sa' 92 tal-proċess.

⁴ Fol. 125 sa' 128 tal-proċess.

⁵ Fol. 100 sa' 109 tal-proċess.

⁶ Fol. 135 u 136 tal-proċess.

⁷ Fol. 112 sa' 122 tal-proċess.

⁸ Fol. 129 u 130 tal-proċess.

⁹ Fol. 134 tal-proċess.

Rat li b'Digriet mogħti fid-9 ta' Lulju 2015, il-konvenuta Romina Abela ngħatat terminu perentorju ta' xahar entro liema tippreżenta n-Nota ta' Sottomissjonijiet tagħha, iżda din in-Nota baqgħet qatt ma għet ippreżentata;

Rat l-atti kollha tal-kawża;

Ikkunsidrat:

Bil-proċeduri odjerni s-soċjetà attriċi titlob li l-konvenuti Vincenzo Abela u Romina Abela f'isimhom personali u għan-nom tad-ditta "KerGrill" jiġu kkundannati jħallsuha s-somma ta' €4,236.45, bilanċ minn somma akbar dovuta għal *catering equipment* mibjugħa u konsenjati lilhom skond il-kontijiet annessi mar-Rikors promotur markati Dok. "A" u Dok. "B". Il-konvenuta Romina Abela laqgħet għat-talba attriċi bis-segweni eċċezzjonijiet: preliminarjament, it-talba attriċi hija intempestiva in kwantu dawn il-proċeduri ma ġew preċeduti minn ebda interpellazzjoni għall-ħlas magħmula lilha u għalhekk hija għandha tiġi liberata mill-osservanza tal-gudizzju; (ii) preliminarjament ukoll, u bla preġudizzju għall-ewwel eċċezzjoni, l-azzjoni attriċi hija preskritta ai termini ta' l-Artikolu 2148(b) tal-Kap.16 tal-Liġijiet ta' Malta; (iii) fil-mertu, u bla preġudizzju għal dak ġia eċċepit, it-talbiet attriċi huma infondati fil-fatt u fid-dritt; (iv) il-merċe, ossia makkinarju mibjugħa hija difettuża jew mhux tal-kwalità pattwita u ma setgħetx isservi għall-bżonn li s-soċjetà attriċi riedet tagħmel minnu minkejja li kienet speċifikatament informata dwar il-konvenuta x'kellha bżonn; (v) in rigward għall-merċe allegatament akkwistata minn entrambe l-konventui, billi l-istess konvenuti ilhom snin fi proċeduri l-Qorti għall-otteniment ta' separazzjoni bejniethom, in kwantu jidher li si tratta minn allegati akkwisti ta' proprjetà mobbli li l-prezz tagħha ma jithallasx mal-konsenja jew qabel, dawn jitqiesu bħala atti ta' amministrazzjoni straordinarja tal-komunjoni ta' l-akkwisti sa' issa viġenti bejn il-konvenuti konjuġi Abela, u għalhekk hija tirriżerva d-dritt li tiegħu azzjoni kontra żewgħa skond il-Liġi, u tirriżerva wkoll illi tressaq eċċezzjonijiet ulterjuri meta u hekk kif issir taf dwar x'inhuma dawn l-oġġetti, x'inhija l-kwalità tagħhom u dwar x'kienu l-kondizzjonijiet ta' l-akkwist tagħhom.

Wara li fil-mori tal-proċeduri l-konvenut Vincenzo Abela daħal fi fteħim mas-soċjetà attriċi in forza ta' skrittura privata datata 27 ta' Lulju 2010¹⁰, il-konvenuta Romina Abela laqgħet għat-talba attriċi bl-eċċezzjoni ulterjuri li kwalsiasi dejn li seta' qatt eżista fil-konfront tagħha ġie maqtul permezz ta' novazzjoni li seħhet bl-imsemmi fteħim tas-27 ta' Lulju 2010.

Da parte tiegħu, permezz ta' Risposta ppreżentata fil-11 ta' Ottubru 2011, il-konvenut Vincenzo Abela laqa' għat-talba attriċi bis-segweni eċċezzjonijiet: (i) l-obbligazzjoni li a bażi tagħha qiegħda tipproċedi s-soċjetà attriċi għet maqtula bis-saħħa ta' novazzjoni u għalhekk it-talbiet tagħha kif proposti permezz ta' l-azzjoni odjerna għandhom jiġu miċhuda; (ii) bla preġudizzju għall-ewwel eċċezzjoni, il-kreditu pretiż mis-soċjetà attriċi jinkombi fuq il-komunjoni ta' l-akkwisti viġenti

---

¹⁰ Dok. "AB1" a fol. 28 tal-proċess.

bejn il-konvenuti, u per konsegwenza, kwalsiasi eventwali kundanna għall-hlas għandha ssir fil-konfront ta' entrambi l-konvenuti solidament; (iii) bla preġudizzju għal dak già eċċepit, l-ammont reklamat mis-soċjetà attriċi għandu jiġi ridott sabiex jirrifletti hlasijiet akkont li saru mill-konvenut jew minn terzi fl-interess tiegħu.

Mill-provi prodotti tul is-smiġħ ta' dawn il-proċeduri jirriżultaw is-segwenzi fatti:

- Il-konvenut Vincenzo Abela u martu l-konvenuta Romina Abela kellhom, fiż-żmien rilevanti għal dawn il-proċeduri, fil-pussess tagħhom żewġ fondi kummerċjali bl-isem "KerGrill" b'wieħed minnhom sitwat il-Marsa u l-iehor sitwat ir-Raħal Ġdid;
- Bejn April 2006 u Jannar 2007 il-konvenuti Vincenzo Abela u Romina Abela akkwistaw *catering equipment* mingħand is-soċjetà attriċi, li ġew minnha ikkonsenjati u/jew installati fil-fondi imsemmija¹¹;
- Il-konvenuti Vincenzo Abela u Romina Abela għandhom żewġ kontijiet miftuħa mas-soċjetà attriċi: il-kont bin-numru ABEVI1 relattiv għall-fond tal-Marsa u l-kont bin-numru ABEVI2 relattiv għall-fond tar-Raħal Ġdid;
- Il-bilanċ fuq il-kont ABEVI1 kien, sa' qabel il-preżentata ta' dawn il-proċeduri, fl-ammont ta' €2,696.02¹², filwaqt li l-bilanċ fuq il-kont ABEVI2 kien, ukoll sa' qabel il-preżentata ta' dawn il-proċeduri, fl-ammont ta' €1,540.43¹³;
- In segwitu għal ftehim milhuq bejn il-konvenut Vincenzo Abela u s-soċjetà attriċi fil-mori ta' dawn il-proċeduri, l-istess soċjetà attriċi rċeviet hlas tas-somma ta' €1,200, b'dana li permezz ta' Nota ppreżentata fil-31 ta' Ottubru 2013¹⁴ hija naqset il-pretensjoni tagħha, għal dak li jirrigwarda sorte, mis-somma komplessiva ta' €4,236.45 għall-ammont komplessiv ta' €3,036.45;
- Dan il-bilanċ baqa' ma tħallasx u għaldaqstant is-soċjetà attriċi għadha qed tesigi hlas ta' l-ammont bilanċjali ta' €3,036.45, oltre l-imgħax u l-ispejjeż.

Il-ftehim milhuq bejn il-konvenut Vincenzo Abela u s-soċjetà attriċi li wassal għar-riduzzjoni tas-sorti huwa effettivament kompost minn żewġ skritturi privati: skrittura privata datata 27 ta' Lulju 2010 iffirmata bejn il-konvenut Vincenzo Abela u s-soċjetà attriċi b'certu Wayne Chetcuti bħala xhud tal-firma¹⁵ u skrittura privata datata 28 ta' Lulju 2010 bejn is-soċjetà attriċi u Wayne Chetcuti¹⁶.

Bl-iskrittura privata datata 27 ta' Lulju 2010, il-konvenut Vincenzo Abela u s-soċjetà attriċi qablu li sa' dik id-data l-ammont dovut minn Abela lill-imsemmija soċjetà kien ta' €5,007.69 u li dan l-ammont [is] owed by Vincenzo Abela to C&H Bartoli Ltd. (C383) for goods, services and legal expenses supplied/incurred as of 27th July 2010. It is also agreed that these monies are owed by Vincenzo Abela in his own name and that he assumes personal responsibility for payment/settlement of this balance of €5007.69. Bl-iskrittura privata datata 28 ta' Lulju 2010, Wayne

¹¹ Fol. 38 sa' 55 u fol. 58 sa' 79 tal-proċess.

¹² Fol. 3 tal-proċess.

¹³ Fol. 2 tal-proċess.

¹⁴ Fol. 134 tal-proċess.

¹⁵ Dok. "AB1" a fol. 28 tal-proċess.

¹⁶ Dok. "AB2" a fol. 29 tal-proċess.

Chetcuti u s-soċjetà attriċi ftehm u li *Mr. Wayne Chetcuti shall be submitting payments on behalf of Mr. Vincenzo Abela ... in lieu of monies owed (amounting to €5,007.69) by Mr. Abela u C&H Bartoli Ltd. ... These payments are being made Mr. Chetcuti without any acceptance on Mr. Chetcuti's part of the debt owed to C&H Bartoli Ltd. by Mr. Vincenzo Abela. These payment will be made at a rate of €300 per month from the 27th July 2010 and monthly thereafter...*

Ir-retroxena ta' dan il-ftehim gie spjegat mill-partijiet konċernati, ossia mis-soċjetà attriċi, mill-konvenut Vincenzo Abela u mill-konvenuta Romina Abela, bil-mod segwenti:

Alan Bartoli, Direttur tas-soċjetà attriċi, iddikjara li *fit-28 ta' Lulju 2010 konna dħalna fi ftehim mal-konvenut Vincenzo Abela, fis-sens li hu kien kera xi post li kellu l-Marsa lil ċertu Wayne Chetcuti u l-ftehim kien li parti mill-kera kellu jgħaddiha għandna versu l-ammont li kellu jagħtina l-istess Abela. Dan il-ftehim kien sar mingħajr preġudizzju, però għad-drittijiet tagħna fil-konfront tal-konvenut. F'Lulju ta' l-2010, fil-fatt kien hemm żewġ arrangamenti li ntlahqu, kien hemm ftehim bejn is-soċjetà attriċi rappreżentata minni u Vincenzo Abela, fejn l-istess Abela kien aċċetta li kellu jagħti s-somma ta' €5007.69 lill-istess soċjetà attriċi. Minn dan il-ftehim ma jirrizultax li kien hemm l-ebda ilmenti dwar il-prodotti konsenjati. Kien sar ftehim ieħor fit-28 ta' Lulju 2010 bejn is-soċjetà attriċi u Wayne Chetcuti fejn dan Chetcuti kien aċċetta li jħallas somma kull xahar lilna kontra d-dejn dovut lilna minn Vincenzo Abela¹⁷.*

Fir-rigward ta' dan il-ftehim il-konvenuta Romina Abela, in risposta għall-mistoqsija: *x'taf dwar il-ftehim jekk jogħġbok? wieġbet suppost jiena ma kellix inkun aktar mad-dejn li għandu ma' Bartoli. Iz-żewġ accounts kellu jehodhom hu u in risposta għall-mistoqsija dwar x'qalilha żewġha dwar dan il-ftehim, Romina Abela ddikjarat li l-konvenut Vincenzo Abela kien qalilha li huwa kien qed iħallas lis-soċjetà attriċi u li b'konsegwenza ta' dan il-ftehim hija ma kellhiex iktar x'taqsam mal-kwistjoni¹⁸.*

Da parte tiegħu l-konvenut Vincenzo Abela ddikjara li huwa kien daħal għal dan il-ftehim mas-soċjetà attriċi wara li l-istess soċjetà ottjeniet il-ħruġ ta' Mandat ta' Qbid li gie esegwit fuq makkinarju sitwat fil-ħanut ġestit mill-konvenuta Romina Abela u binthom, ossia l-ħanut tar-raħal Ġdid. Fir-rigward Vincenzo Abela ddikjara *dan kien hemm it-tifla taħdem mal-mara, u din it-tifla ġiet tibki u qaltli għax ħa nispiċċa bla job u dawn l-affarijiet. Ghedtilha jien m'għandix minn fejn nagħtihomlom, għedtilha l-ħanut tal-Marsa qiegħed fil-proċess li ħa jinbiegħ u għedtilha li nista' nagħmel huwa li min ser jieħu l-ħanut, nidħol għalihom jiena, m'hemmx x'taġħmel biex jagħtikom l-affarijiet lura u jħallas il-kumplament dan ir-raġel, bi ftehim ma' Bartoli li ffirmajt għalih jiena. ... Issa li ġara dan Wayne falla, infatti naħseb li għandu jagħti lil Bartoli hu stess barra dan u waqfu l-pagamenti, kienu ġa tħallsu 1200 minn dan il-kont. Din hi l-istorja kollha fuq din il-karta, ossia dwar il-ftehim datat 27 ta' Lulju 2010 minnu ffirmat flimkien mas-soċjetà attriċi b'Wayne Chetcuti bħala xhud tal-firma. Vincenzo Abela enfasizza l-*

¹⁷ Xhieda mogħtija waqt is-seduta tal-21 ta' Novembru 2011, fol. 30 sa' 33 tal-proċess.

¹⁸ Xhieda mogħtija waqt is-seduta tat-12 ta' Lulju 2012, fol. 100 sa' 109 tal-proċess.

fatt li dan il-ftehim gie milqugh biex is-soċjetà attriċi tirrilaxxa l-oġġetti maqbuda bis-saħħa tal-Mandat ta' Qbid ottenut minnha. Fir-rigward huwa fil-fatt qal li l-ftehim kien li *nidhol responsabbli jiena sabiex ikun jista' jagħtini l-affarijiet biex it-tifla tkun tista' tiftaħ*¹⁹. Waqt is-seduta ta' l-4 ta' April 2013²⁰, il-konvenut Vincenzo Abela spjega ulterjorment illi *l-ftehim wasal billi Wayne Chetcuti kien ħa jieħu l-hanut l-ieħor li kellna fil-komunjoni li huwa tal-Marsa u kien hemm pagamenti li ried iħallas Wayne għall-hanut tal-Marsa li l-pagamenti kienu tiegħi u tal-mara. Il-ftehim kien sar li l-flus li ħa jagħtina Wayne jinqasmu u flok tagħna certu ammont ta' pagamenti kien il-ftehim ta' elfejn euro (2,000) fix-xahar, tlett mija (300) minnhom imorru għal Bartoli sakemm naqtgħu l-ammont ta' Bartoli. Vincenzo Abela ikkonferma li dan il-ftehim sar għaliex is-soċjetà attriċi setgħet tithallas tramite l-pagamenti ta' Wayne Chetcuti. In risposta għall-mistoqsija *inti l-mara tiegħek għeditilha li ħa tagħmel dan il-ftehim ma' Bartoli?* il-konvenut Vincenzo Abela wieġeb *ehe kont għedt lill-mara u lit-tifla li ħa jsir dan il-ftehim biex il-hanut jibqqa' miftuħ biex jibqgħu għaddejjin. Kienet talba tat-tifla tiegħi fil-verità.**

Kif ġia iktar 'l fuq osservat, in segwitu għall-imsemmija żewġ skritturi privati datati rispettivament 27 ta' Lulju 2010 u 28 ta' Lulju 2010, entrambe l-konvenuti ssollevaw l-eċċezzjoni tan-novazzjoni. B' Risposta pprezentata fil-11 ta' Ottubru 2011 il-konvenut Vincenzo Abela eċċepixxa, fost affarijiet oħra, li *l-obbligazzjoni li abbazi tagħha qiegħda tipproċedi s-soċjetà attriċi giet maqtula bis-saħħa ta' novazzjoni, u għalhekk it-talbiet tagħha kif proposti permezz ta' l-istanza odjerna għandhom jiġu miċhuda*²¹ u b' Risposta ulterjuri pprezentata fil-31 ta' Mejju 2012, il-konvenuta Romina Abela eċċepiet ulterjorment illi *kwalisasi dejn li seta' qatt eżista fil-konfront tal-konvenuta gie maqtul permezz ta' novazzjoni li seħħet bi ftehim datat is-27 ta' Lulju 2010 bejn il-kumpanija attriċi u l-konvenut l-ieħor Vincenzo Abela*²².

Il-Qorti ser tittratta l-ewwel l-eċċezzjoni tan-novazzjoni sollevata mill-konvenut Vincenzo Abela.

Mill-eċċezzjoni tan-novazzjoni sollevata mill-konvenut Vincenzo Abela jirriżulta evidenti li huwa jippretendi li seħħet novazzjoni in forza ta' l-iskrittura privata datata 28 ta' Lulju 2010, iffirmata bejn Wayne Chetcuti u s-soċjetà attriċi fejn gie miftiehem bejn il-partijiet kontraenti li *Mr. Wayne Chetcuti shall be submitting payments on behalf of Mr. Vincenzo Abela ... in lieu of monies owed (amounting to €5,007.69) by Mr. Abela u C&H Bartoli Ltd. ... These payments are being made Mr. Chetcuti without any acceptance on Mr. Chetcuti's part of the debt owed to C&H Bartoli Ltd. by Mr. Vincenzo Abela. These payment wills be made at a rate of €300 per month from the 27th July 2010 and monthly thereafter...*

¹⁹ Xhieda mogħtija waqt is-seduta ta' l-4 ta' Frar 2013, fol. 112 sa' 122 tal-proċess.

²⁰ Fol. 129 u 130 tal-proċess.

²¹ Fol. 25 tal-proċess.

²² Fol. 95 tal-proċess.

Minn qari akkurat ta' din l-iskrittura privata però jirrizulta li kuntrarjament għal dak pretiż mill-konvenut Vincenzo Abela, ma seħhet l-ebda novazzjoni fir-rigward ta' l-obbligazzjonijiet tiegħu fil-konfront tas-soċjetà attriċi.

A tenur ta' l-Artikolu 1179 tal-Kap.16 tal-Liġijiet ta' Malta: *hemm novazzjoni (a) meta d-debitur jagħmel mal-kreditur tiegħu dejn ġdid, u dan jiġi mqiegħed flok il-qadim, illi jispiċċa; (b) meta debitur ġdid jiġi mqiegħed flok il-qadim, illi jiġi meħlus mill-kreditur; (c) meta, bis-saħħa ta' obbligazzjoni ġdida, kreditur ġdid jiġi mqiegħed flok il-qadim, li lejha id-debitur jiġi meħlus.* L-Artikolu 1183 ta' l-istess Kapitolu tal-Liġijiet ta' Malta jipprovdi ulterjorment illi: *id-delegazzjoni li biha d-debitur jagħti lill-kreditur tiegħu debitur ieħor, illi jintrabat lejn dan il-kreditur, ma ġġibx novazzjoni, jekk il-kreditur ma jkunx iddikjara espressament il-volontà tiegħu li jeħles lid-debitur li jkun għamel id-delgazzjoni.*

Is-sitwazzjoni prospettata fl-Artikolu 1183 tal-Kap.16 tal-Liġijiet ta' Malta hija appuntu s-sitwazzjoni li kienet tikkostitwixxi r-retroxena ta' l-iskrittura privata datat 28 ta' Lulju 2010 iffirmata bejn is-soċjetà attriċi u Wayne Chetcuti.

Mix-xhieda ta' Vincenzo Abela, b'mod partikolari mix-xhieda tiegħu waqt is-seduta ta' l-4 ta' April 2013²³, jirrizulta b'mod ċar li Wayne Chetcuti, illi kien kera l-ħanut tal-konvenut Vincenzo Abela u tal-konvenuta Romina Abela ġewwa l-Marsa, ġie dirett mill-konvenut Vincenzo Abela biex mill-kera mensili dovuta lilu u lil martu l-imsemmi Wayne Chetcuti jgħaddi s-somma ta' €300 lis-soċjetà attriċi, eventwalment aċċettanti, biex b'hekk ikun jista' jibda jinqata' d-dejn ta' l-istess Abela ma' l-imsemmija soċjetà. Huwa ovju w evidenti li dan l-arrangament ma huwa xejn għajr delega mill-konvenut lil Wayne Chetcuti a favur is-soċjetà attriċi. Li dan l-arrangament kien biss delega u ma kienx jikkostitwixxi novazzjoni jirrizulta wkoll mill-fatt li fl-iskrittura privata datata 28 ta' Lulju 2010, ġie speċifikatament dikjarat li *these payments are being made by Mr. Chetcuti without any acceptance on Mr. Chetcuti's part of the debt owed to C&H Bartoli Ltd. by Mr. Vincenzo Abela.*

Għal kull buon fini jiġi osservat ukoll li lanqas jista' jitqies li Wayne Chetcuti assumu id-dejn ta' Abela fil-konfront tas-soċjetà attriċi stante li jirrizulta b'mod ċar li huwa ftiehem li jhallas lis-soċjetà attriċi minn flus appartenenti, jew ta' l-inqas dovuti lill-konjuġi Abela u mhux minn flusu. Fir-rigward issir referenza għall-prinċipju assodat fis-sistema ġuridika nostrali li: *huwa elementari illi meta persuna tassumi li tħallas id-dejn dovut mit-terz din tkun qed tagħmel dan bi flejjes proprji tagħha u mhux, allura, bi flejjes tad-debitur innifsu. Kif raġunat minn certi trattisti taljani, fosthom Cian (Pagamento D, 4a ed. 241s) u Bianca (L'Obbligazione, 286 ss) "l'adempimento del terzo costituerebbe atto negoziale solo quando il terzo medesimo nell'adempiere, disponga dalla propria sfera giuridica (cio che deve escludersi, ad esempio, quando il terzo utilizzando denaro ricevuto dal debitore) rimanendo, altrimenti, un semplice atto esecutivo"*²⁴.

²³ Fol. 129 u 130 tal-proċess.

²⁴ PJ Stutters Company Limited v. Michael Debono, deciza mill-Qorti ta' l-Appell (Sede Inferjuri) fit-28 ta' April 2004.

Fid-dawl ta' dan għalhekk jirriżulta li l-eċċezzjoni tan-novazzjoni sollevata mill-konvenut Vincenzo Abela ma hijiex ġustifikata u b'hekk ma jisthoqqux li tigi milqugħa.

Il-Qorti ser tgħaddi issa biex tittratta l-eċċezzjoni tan-novazzjoni sollevata mill-konvenuta Romina Abela fir-Risposta Ulterjuri tagħha ppreżentata fil-31 ta' Mejju 2012.

Il-konvenuta Romina Abela tikkontendi li kwalunkwe dejn li seta' qatt eżista fil-konfront tagħha ġie maqtul permezz ta' novazzjoni li sehħet bil-fteħim datat 27 ta' Lulju 2010 bejn is-soċjetà attriċi u l-konvenut Vincenzo Abela. Fil-fehma tal-Qorti però meta l-fattispecie ta' dan il-każ jiġu kkunsidrati fid-dawl tal-prinċipji li jirregolaw l-istitut ġuridiku tan-novazzjoni jirriżulta li l-fteħim datat 27 ta' Lulju 2010 bejn is-soċjetà attriċi u l-konvenut Vincenzo Abela ma ta lok għal ebda novazzjoni.

Għalkemm l-Artikolu 1179 tal-Kap.16 tal-Liġijiet ta' Malta jelenka dawk is-sitwazzjonijiet fejn tista' ssehħ novazzjoni, l-Artikolu 1181(1) ta' l-imsemmi Kapitolu tal-Liġijiet ta' Malta jiddisponi u jiċċara li *ma hemmx novazzjoni jekk l-obbligazzjoni qadima ma tigix maqtula, għalkemm tigi mibdula.*

Fir-rigward huma orami prinċipji ġuridici assodati in materja li: *hemm novazzjoni oġġettiva meta ssir obbligazzjoni ġdida li tigi sostitwita għall-oħra pre-eżistenti u b'hekk tigi estinta. U b'liġi espressa, in-novazzjoni ma tistax tigi preżunta, u l-animu novandi għandu jirriżulta b'mod car u univoku. In-novazzjoni oġġettiva taċita għandha tirriżulta minn inkompatibilità bejn l-'id quod actum est' u l-eskluzjoni tal-volontà li ssir novazzjoni ... u ma hemmx novazzjoni jekk l-obbligazzjoni antika ma tigix maqtula, imma sempliciment modifikata; għaliex biss ssir xi modifikazzjoni fi fteħim, ma taverax ruħha novazzjoni bejn il-partijiet, jekk ma kienx hemm l-intenzjoni li ssir obbligazzjoni ġdida in sostituzzjoni għall-antika, li tigi mill-partijiet imħassra. ... Mhux kull modifika għalhekk iġġib l-estinzjoni ta' l-obbligazzjoni, billi l-partijiet jistgħu iżidu jew inaqqsu xi haġa mingħajr ma tigi annullata l-obbligazzjoni, bir-riżultat li tkun ġiet biss modifikata²⁵.*

Fir-rigward ta' dan il-prinċipju hawn appena citat issir referenza għal dak osservat mill-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili fis-sentenza fl-ismijiet **Green Environmental Services Limited v. Joanne Calleja et, Citaz. Nru. 934/04** deciza fit-3 ta' Mejju 2001, fejn appuntu ingħad illi: *fuq dan il-punt il-ġurista Giorgi ("Delle Obbligazioni" (Vol. VIII para. 242) jgħid li l-intenzjoni biex issir novazzjoni tkun taċita "quando risulta dalla incompatibilità tra il 'quod actum est' e la esclusione della volontà di novare. Della quale incompatibilità sono queste le caratteristiche:-*
1. Che il debitore sia stato svincolato assolutamente della obbligazione primitiva;
2. Che la seconda obbligazione contenga un mutamento tanto sostanziale in confronto della prima, da non permettere di considerarla come semplice

²⁵ John's Garage Limited v. Nicholsons The Supermarket Ltd., Appell Ċivili Nru. 488/02 deciza mill-Qorti ta' l-Appell (Sede Inferjuri) fit-22 ta' Ġunju 2005 u Paul Koludrovich v. Carmelo Muscat, Appell Ċivili 25 ta' Mejju 1956, Kollezzjoni ta' Decizjonijiet tal-Qrati Superjuri ta' Malta Vol. XL P I p 204.

modificazione della obbligazione precedente. La novazione cumulativa, quale appunto risulterebbe dall'unione di due obbligazioni, non è vera novazione.

Kif provdut fl-Artikolu 1180(2) tal-Kap.16 tal-Liġijiet ta' Malta, in-novazzjoni *mhix preżunta, l-intenzjoni li ssir għandha tidher biċ-ċar u kif għustament osservat minn din il-Qorti diversament presjeduta fis-sentenza fl-ismijiet Anton Ferris et v. Silvana Ferris, Rik. Nru. 307/14* deciza fid-19 ta' Ottubru 2016, u kkonfermata mill-Qorti ta' l-Appell (Sede Inferjuri) b'sentenza pronunċjata fis-6 ta' Ottubru 2017, *u jekk stess parti waħda kellha dak l-animu (b'riferenza għall-animus novandi) jeħtieg dejjem li jkun hemm l-akkordju mal-parti l-oħra biex issir in-novazzjoni". Fis-sentenza "Koludrovich v. Muscat" kien rilevat ukoll li "in-novazzjoni trid tiġi pruvata minn min jallegaha, u f'każ ta' dubju għandha tiġi eskluża". Fis-sentenza "Catania v. Degiorgio" mogħtija mill-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili fil-21 ta' Frar 1958, jingħad hekk: "Huwa veru li mhux meħtieg li l-'animus novandi' tkun espressa, u li tista' tkun anke taċita, però irid ikun hemm kontradizzjoni assoluta bejn il-fatt tal-partijiet u l-volontà tagħhom li jzommu ferma l-obbligazzjoni oriġinarja. Jekk imbagħad il-kunsens tad-debitur mhuwiex bilfors meħtieg, huwa dejjem indispensabbli l-kunsens tal-kreditur u ta' l-espromittent ... u fil-każ li l-elementi kollha ma jirriżultawx b'mod ċar u inekwivoku, in-novazzjoni m'għandhiex tiġi preżunta. Fis-sentenza tal-Qorti tal-Kummerċ tal-25 ta' Marzu 1993 fil-kawża "Busuttil noe v. Mallia" hemm preċiżat li għalkemm in-novazzjoni qatt ma tista' tkun preżunta, anzi għall-kuntrarju għandha tirriżulta biċ-ċar fl-istess waqt biex dan isir ma hemmx bżonn li jintużaw kliem jew formoli speċjali. U in-novazzjoni ma tistax tiġi preżunta għaliex bażikament tikkostitwixxi rinunzja tad-drittijiet tal-kreditur għall-obbligazzjoni oħra.*

Meta dawn il-prinċipji hawn appena ċitati jiġu applikati għall-fattispecie tal-każ in eżami jirriżulta b'mod evidenti li l-iskrittura privata datata 27 ta' Lulju 2010 ma tohloq l-ebda novazzjoni in kwantu kjarament l-obbligazzjoni l-qadima ma ġietx estinta. Kull ma se mai sehħ bis-saħħa ta' l-imsemmija skrittura privata hu li l-konvenut Vincenzo Abela assumu f'ismu waħdu r-responsabbiltà tal-hlas tad-dejn tiegħu u ta' martu versu s-soċjetà attriċi.

Fid-dawl ta' dan kollu osservat għalhekk il-Qorti tqis li l-eċċezzjoni ulterjuri tan-novazzjoni sollevata mill-konvenuta Romina Abela ma hijiex ġustifikata u b'hekk ma jisthoqqx li tiġi milqugħa.

Għalkemm bis-saħħa ta' l-imsemmija skrittura privata tas-27 ta' Lulju 2010 ma sehħitx novazzjoni li biha l-konvenuta Romina Abela ġiet meħlusa għal kollox mill-obbligi tagħha versu s-soċjetà attriċi, **il-Qorti fi kwalunkwe każ tikkonsidra x'effett legali holqot l-assunzjoni tar-responsabbiltà għall-hlas tad-dejn da parte tal-konvenut Vincenzo Ablea vis-à-vis il-konvenuta Romina Abela, li fil-każ in eżami kienet debtriċi solidali miegħu versu s-soċjetà attriċi. B'dan il-mod il-Qorti qed tinidirzza wkoll it-tieni eċċezzjoni sollevata mill-konvenut Vincenzo Abela fejn jeċċepixxi li l-kreditu pretiż mis-soċjetà attriċi jinkombi fuq il-komunjoni ta' l-akkwisti viġenti bejn il-konvenuti, u per konsegwenza, kwalsiasi eventwali kundanna għall-hlas għandha ssir fil-konfront ta' entrambi l-konvenuti solidament.**

Għad illi entrambe l-konvenuti jsostnu li l-konvenut Vincenzo Abela kien jiġġestixxi il-hanut sitwat ġewwa l-Marsa filwaqt li l-konvenuta Romina Abela kienet tiġġestixxi l-hanut sitwat ġewwa r-Rahal Ġdid, mill-provi prodotti, senjatament mill-fatturi esebiti mis-soċjetà attriċi a fol. 38 sa' 56 u 58 sa' 79 tal-proċess, jirriżulta b'mod ċar li entrambe l-konvenuti kienu jordnaw u/jew jiffirmaw b'mod indiskriminat u bla distinzjoni bejn il-ħwienet in kwistjoni għall-konsenja u installazzjoni tal-makkinarju akkwistat mingħand is-soċjetà attriċi. Jirriżulta li fiż-żmien ta' l-akkwist tal-makkinarju l-konvenuti kienu miżżewġin u kienu għadhom hekk miżżewġin fiż-żmien meta ġew istitwiti l-proċeduri odjerni, u kienu għadhom hekk miżżewġin anke fiż-żmien meta giet iffirmata l-iskrittura privata datata 27 ta' Lulju 2010. Dan l-istess makkinarju ma tħallasx mal-konsenja u għalhekk a tenur ta' l-Artikolu 1322(3)(g) tal-Kap.16 tal-Liġijiet ta' Malta tali akkwist huwa att ta' amminsitrazzjoni straordinarja w a tenur ta' l-Artikolu 1327 tal-Kap.16 tal-Liġijiet ta' Malta dan huwa dejn tal-komunjoni ta' l-akkwisti viġenti bejn il-konvenut Vincenzo Abela u l-konvenuta Romina Abela, b'dana għalhekk li l-istess Vincenzo Abela u Romina Abela huma marbuta flimkien u solidalment bejniethom versu s-soċjetà attriċi.

Fir-rigward tas-solidarjetà bejn il-konjuġi ssir referenza għas-sentenza fl-ismijiet **Edgar Mercieca et v. Norman Aquilina, Rik. Nru. 371/15** deċiża mill-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili fl-14 ta' Novembru 2017, fejn il-Qorti osservat illi: *in tema legali dwar is-solidarjetà bejn il-konjuġi jinħass opportun li ssir referenza estensiva għas-sentenza tal-Qorti ta' l-Appell, Sede Inferjuri, tad-9 ta' Novembru 2005, fil-kawża fl-ismijiet "Carmel Sciberras et v. Youssef Rhouri et, fejn ingħad hekk: "Premessi dawn il-fatti jibda biex jiġi osservat illi in tema ta' soldarjetà ta' obbligazzjoni din trid tkun jew stabbilita bil-liġi jew espressament mifthema (Artikolu 1089, Kodiċi Ċivili). Li jfisser illi allura s-solidarjetà ma tistax tiġi prezunta (ara Kollez. Vol. XXX PII p82; Vol. XLII PII p928). Huwa biss fl-obbligazzjonijiet kummerċjali, ex Artikolu 115 tal-Kodiċi tal-Kummerċ, li hu prezunt li l-kondebituri huma obbligati in solidum jekk ma jkunx hemm fteħim kuntrarju (ara Kollez Vol. XXXVIII PI p343). Fil-fattispeċie jirriżulta li l-konvenuti huma miżżewġa, jew għallanqas hekk kienu, meta kkuntrattaw il-lokazzjoni, kienu in mora fil-ħlas u fil-mument li ġew azzjonati għall-ħlas. Din is-sitwazzjoni iġġib il-komunjoni ta' l-akkwisti flimkien tagħmel tajjeb għad-djun naxxenti inter alia minn 'kull obligu li jintrabtu għalih flimkien iż-żewġ miżżewġin' [Artikolu 1327(d), Kodiċi Ċivili]. Issa l-komunjoni ta' l-akkwisti huwa istitut speċjali fil-liġi tagħna li jirrappreżenta bħala soċjetà partikolari (Kollez. Vol. XXX PI p18). Dak li hu ċert però hu li l-komunjoni mhix dotata b'personalità ġuridika in bazi għall-preċitat artikolu tal-Kodiċi Ċivili u dawk id-disposizzjonijiet l-oħra annoverati taħt is-Sub-Titolu III (Fuq il-Komunjoni ta' l-Akkwisti) ta' l-istess Kodiċi. Dan premess, huwa indubitat illi l-obbligazzjoni assunta mill-konvenuti kienet waħda konġunta mwiġda mill-istess kontratazzjoni tal-kirja. Konsegwentement kull wieħed mill-konjuġi, in kwantu kompartecipi fkomunjoni, huwa kondebitur solidali. Dan mhux biss għaliex tali solidarjetà toħroġ mill-kuntratazzjoni innifisha iżda għaliex, kif fuq muri, is-solidarjetà tidderivi minn provvediment speċifiku tal-Liġi. L-istruttura ta' l-obbligazzjoni solidali fil-każ prezenti hi individwata mill-konkors tat-tliet elementi fundamentali tagħha u cioè (a) pluralit ta' sogġetti; (b) l-idem debitum; u (c) eadem causa obligandi. Ir-ratio, imbagħad,*

ta' din is-solidarjetà huwa dak li jittutleta l-interessi tal-kredituri. Dan kollu jwassal biex jiġi ritenut illi allura kull wieħed mill-konjuġi jwieġeb għall-intier tant li l-kredituri - salv għall-kwistjoni tar-rappreżentanza in ġudizzju fil-każ ta' att ta' amministrazzjoni straordinarja, kif inju proprju dan il-każ, a norma ta' l-Artikolu 1322(3)(d), Kodiċi Ċivili - setgħu jinsistu għall-ħlas mingħand wieħed mill-kon-titolari tal-kirja, kif hekk jiddixxiplina l-Artikolu 1094, Kodiċi Ċivili.

Mill-iskrittura privata datata 27 ta' Lulju 2010 jirriżulta li l-konvenut Vincenzo Abela assuma f'ismu personali r-responsabilità tal-ħlas tad-dejn tal-komunjoni ta' l-akkwisti vis-à-vis is-soċjetà attriċi, ossia d-dejn li hu u martu l-konvenuta Romina Abela kienu flimkien u solidalment obbligati għalih. Mix-xhieda ta' Alan Bartoli, Direttur tas-soċjetà attriċi, mogħtija waqt is-seduta ta' l-4 ta' April 2013²⁶, jirriżulta li s-soċjetà attriċi mhux biss aċċettat li l-konvenut Vincenzo Abela jassumi b'ismu personali r-responsabilità għall-ħlas tad-dejn kollu li hu u martu, flimkien u solidalment bejniethom, kellhom versu s-soċjetà attriċi iżda addirittura aċċetat li jsir dan biex il-konvenuta Romina Abela tinheles mir-responsabilità ta' tali ħlas. Fir-rigward Alan Bartoli ddikjara li **Vincenzo Abela aċċetta dak inhar li l-mara tiegħu ma kellha x'taqsam xejn mal-bilanċ** u li **jien accettajt li Vincenzo Abela jidhol għall-bilanċ ta' flus li kienu dovuti lejn C&H Bartoli**²⁷ u Vincenzo Abela ffirma karta li jaċċetta dak l-iskop tal-kuntratt li hu daħal għan-nom tad-dejn li kellu jittieħed mingħand C&H Bartoli²⁸.

Fil-fehma tal-Qorti, fid-dawl ta' dawn il-fatti jirriżulta li fil-mument li aċċettat li ssir din l-iskrittura privata tas-27 ta' Lulju 2010 - fejn il-konvenut Vincenzo Abela assuma f'ismu waħdu r-responsabilità għall-ħlas tad-dejn peress li aċċetta li l-konvenuta Romina Abela ma kellha x'taqsam xejn mal-bilanċ - u għaddiet biex tiffirma l-istess, is-soċjetà attriċi giet li rrinunzjat **għall-azzjoni in solidum** lejn il-konvenuta Romina Abela. Tali rinunzja għall-azzjoni *in solidum* lejn il-konvenuta Romina Abela però ma hijiex tali li teħles lill-istess konvenuta Romina Abela għal kollox mill-obbligi tagħha fil-konfront tas-soċjetà attriċi in kwantu l-Artikolu 1108 tal-Kap.16 tal-Liġijiet ta' Malta jipprovdi li: *jekk il-kreditur ikun irrinunzja għall-azzjoni in solidum lejn xi wieħed mid-debituri, u xi wieħed jew iżjed mid-debituri l-oħra isir mhux solvibbli, is-sehem ta' dawk li ma jkunux solvibbli jiġi maqsum bejn id-debituri kollha, fosthom ukoll dawk illi jkunu ġew qabel mill-kreditur meħlusa mill-obbligazzjoni solidali, kull wieħed skond is-sehem li jmissu mid-dejn.*

Minn dan il-provvediment tal-Liġi jirriżulta għalhekk li l-konvenuta Romina Abela, tibqa', nonostante dak provdut fl-iskrittura privata datata 27 ta' Lulju 2010, marbuta in via sussidjarja verso s-soċjetà attriċi għal kwalunkwe ammont li jkun għadu dovut mill-konvenut Vincenzo Abela fl-eventwalità li l-imsemmi Vincenzo Abela ikun jew isir mhux solvibbli qabel ma jissalda d-dejn in kwistjoni mas-soċjetà attriċi.

Minn dan kollu osservat jirriżulta għalhekk li mhux biss il-konvenuta Romina Abela tibqa' marbuta in via sussidjarja verso s-soċjetà attriċi għal kwalunkwe ammont li

²⁶ Fol. 125 sa' 128 tal-proċess.

²⁷ Enfais tal-Qorti.

²⁸ Xhieda mogħtija waqt is-seduta ta' l-4 ta' April 2013, fol. 125 sa' 128 tal-proċess.

jkun għadu dovut mill-konvenut Vincenzo Abela fl-eventwalità li l-imsemmi Vincenzo Abela ikun jew isir mhux solvibbli qabel ma jissalda d-dejn in kwistjoni mas-soċjetà attriċi imma wkoll li in segwitu għall-iskrittura privata datata 27 ta' Lulju 2010, it-tieni eċċezzjoni sollevata mill-konvenut Vincenzo Abela ma hijiex gustifikata u b'hekk ma jisthoqqux li tiġi milqugħa.

Fid-dawl ta' tali konklużjonijiet u partikolarment fid-dawl tal-fatt li l-konvenuta Romina Abela tibqa' marbuta in via sussidjarja verso s-soċjetà attriċi fl-eventwalità li l-konvenut Vincenzo Abela ikun jew isir mhux solvibbli, **il-Qorti tqis li għandha issa turratta l-eċċezzjonijiet l-oħra sollevati mill-konvenuta Romina Abela.**

Fir-Risposta originali tagħha l-konvenuta Romina Abela issollevat l-eċċezzjoni ta' l-intempestività ta' l-azzjoni attriċi in kwantu, skontha, l-azzjoni attriċi ma gietx preċeduta minn ebda interpellazzjoni għall-ħlas magħmula lilha u għaldaqstant tippretendi li hija għandha tiġi liberata mill-osservanza tal-ġudizzju.

Għalkemm il-konvenuta tikkontendi li hija ma gietx interpellata għall-ħlas qabel ma ġew istitwiti dawn il-proċeduri, mill-provi prodotti mis-soċjetà attriċi, senjatament mix-xhieda ta' Alan Bartoli, Direttur tas-soċjetà attriċi, mogħtija waqt is-seduta tal-31 ta' Jannar 2012²⁹, jirriżulta li l-imsemmija soċjetà minn żmien għal żmien qabel ma nfeħu dawn il-proċeduri kienet tibgħat *statements of account* fl-indirizz tal-konvenuti f'San Ġwann. Apparte minn hekk, mistoqsija kienetx qed tefettwa ħlasijiet il-konvenuta wiegħbet *no, ma stajtx nagħmel ħlas għax hu* (ossia r-raġel tagħha l-konvenut Vincenzo Abela) *ma kienx qed jagħmel ħlas. Kif għidt lis-Sinjura, ma ridtx inħallas meta naf li hu mhux ser jasal u jkollu nerga' nħallas in-nofs tiegħu wkoll. Kieku ħallas, sakemm kont għadni naħdem kont nista' nħallas imma ma ridtx inħallas tiegħi, fil-fatt bħal ma ġara l-ħlas tiegħu ma sarx u l-affarijiet tiegħi inqabdu, li ma kienux ikopru zgur l-ammont li kellu jagħti hu*³⁰. Minn dan jirriżulta għalhekk li l-konvenuta ma kenitx qed tħallas mhux għax ma kenitx qed tiġi interpellata għall-ħlas imma minħabba kwistjonijiet li hija kellha ma' żewġha l-konvenut Vincenzo Abela, f'liema kwistjonijiet spiċċat dahlet fihom is-soċjetà attriċi intortament.

B'hekk il-Qorti tqis li l-eċċezzjoni ta' l-intempestività ta' l-azzjoni attriċi sollevata mill-konvenuta ma hijiex gustifikata u b'hekk ma jisthoqqux li tiġi milqugħa.

Il-konvenuta Romina Abela teċċepixxi wkoll li l-azzjoni attriċi hija preskritta a tenur ta' l-Artikolu 2148(b) tal-Kap.16 tal-Liġijiet ta' Malta.

L-imsemmi artikolu tal-Liġi jipprovdi li *l-azzjonijiet hawn taħt imsemmija jaqgħu bi preskrizzjoni bl-egħluq ta' tmintax-il xahar ... (b) azzjonijiet ta' kredituri għall-prezz ta' merkanzija, oġġetti jew ħwejjeġ oħra mobbli, mibjugħa bl-imut*. Fil-fehma tal-Qorti però din l-eċċezzjoni ma tregix għar-raġuni li una volta li l-kreditu tas-soċjetà attriċi ġie rikonoxxut u aċċettat mill-konvenut Vincenzo Abela u l-istess soċjetà rċeviet ħlasijiet akkont fil-mori ta' dawn il-proċeduri, neċessarjament

²⁹ Fol. 80 u 81 tal-proċess.

³⁰ Vide xhieda mogħtija waqt is-seduta tat-12 ta' Lulju 2012, fol. 100 sa' 108 tal-proċess.

jirriżulta li sehhet ir-rinunzja ta' kwalunkwe terminu ta' preskrizzjoni li seta' lahaq iddekorra, u dana anke fil-konfront tal-konvenuta Romina Abela.

A tenur ta' l-Artikolu 2107(2) tal-Kap.16 tal-Ligijiet ta' Malta *l-preskrizzjoni hija ukoll mezz sabiex wiehed jehles minn azzjoni meta l-kreditur ma jkunx eżercita l-jedd tiegħu għal żmien li tgħid il-Ligi*. A tenur ta' l-Artikolu 2108(2) tal-Kap.16 tal-Ligijiet ta' Malta *tista' ssir rinunzja għall-preskrizzjoni ja akkwistata w a tenur ta' l-Artikolu 2109 ta' l-imsemmi Kapitolu tal-Ligijiet ta' Malta (1) ir-rinunzja għall-preskrizzjoni tista' tkun espressa jew tačita; u (2) ir-rinunzja tačita tigi minn fatt li jissoponi l-abbandun tal-jedd akkwistat*. Mill-ġurisprudenza nostrali jirriżulta li: *huwa paçifikament notorju illi jeżistu ċirkostanzi li manifestament jiddemostraw illi l-preskrizzjoni ečċepita hi inkompatibbli meta jirriżultaw ċerti attijiet oħra. B'eżemplari jistgħu jissemmew il-każ tar-rikonoxximent tad-dejn jew fejn id-debitur ma jichadx id-dejn (Kollez Vol. XLVIII PIII p1440; "Victor Calleja noe v. Nazzareno Vassallo et noe" Appell 5 ta' Ottubru 1998), il-pagament akkont (Kollez. Vol. XXIX PI p755), il-prova ta' l-ammissjoni tad-dejn ("Silvio Frendo v. Andrew Faenza", Appell, Sede Inferjuri, 2 ta' Ġunju 2000) u l-kompensazzjoni (Kollez. Vol. XXX PI p964). Dawn l-eżemplari kollha jirrientraw fil-kwadru ġuridiku aħjar konnoxxut bhala rinunzja għall-preskrizzjoni. Kif jingħad mill-Qorti Taljan ta' Kassazzjoni "l'eccezione di rinuncia alla prescrizione non integra una eccezione in senso proprio, e pertanto può essere presa in esame dal giudice anche 'ex officio' senza bisogno di un'apposita iniziativa della parte interessata purchè i fatti sui quali l'eccezione si fonda, anche se non allegati dalle parti, siano stati ritualmente acquisiti al processo" (C 96/963)³¹.*

Fid-dawl ta' dawn il-prinçipji ġuridiçi ma hemmx dubju li bl-iskrittura privata tas-27 ta' Lulju 2010 kwalunkwe preskrizzjoni li setgħet lahqet iddekorriet giet rinunzjata u dana anke fil-konfront tal-konvenuta Romina Abela in kwantu a tenur ta' l-Artikolu 1100 tal-Kap.16 tal-Ligijiet ta' Malta *l-açċettazzjoni tad-dejn minn wiehed mid-debituri in solidum, u kull att ieħor li jikser il-preskrizzjoni għall-wiehed minn dawk id-debituri, jikser il-preskrizzjoni wkoll għad-debituri l-oħra u għall-werrieta tagħhom*.

Il-konvenuta Romina Abela teçċepixxi wkoll li l-makkinarju mibjuġh huwa difettuż jew mhux tal-kwalità pattwita u ma setghax iservi għall-bżonn li ried isir minnu u dana minkejja li s-soçjetà attriçi kienet infurmata speçifikatament dwar x'kellha bżonn il-konvenuta.

Mix-xhieda mogħtija mill-konvenuta Romina Abela waqt is-seduta tat-12 ta' Lulju 2012³², jirriżulta li hija tikkontendi li kellha xi problema b'wahda mill-magni akkwistati mingħand is-soçjetà attriçi, liema magna però eventwalment ittiehdet lura u tnaqqas il-prezz mill-kont, u kellha probelma wkoll bil-hood in kwantu din, skontha, ma kenitx qawwija biżżejjed.

³¹ Eucharistico Gauci v. Jesmond Borg, Appell Civili Nru. 135/02 deçiza mill-Qorti ta' l-Appell (Sede Inferjuri) fl-14 ta' Lulju 2004.

³² Fol. 100 sa' 109 tal-proçess.

Għal dak li jirrigwarda l-magna li s-soċjetà attriċi ħadet lura, Alan Bartoli, Direttur tas-soċjetà attriċi, iddikjara li *ddeċidejna li nieħdu l-kebab machine lura, ħriġna credit note kontriha għall-prezz tagħha u dan l-ammont tnaqqas mill-bilanċ minn fuq il-ħanut tagħha jiġifieri dak li kienet tiġġestixxi f'Raħal Ġdid*³³. Mill-fatturi esebiti mis-soċjetà attriċi jirriżulta li fit-18 ta' Awwissu 2007 bhala fatt inħarġet credit note fl-ammont ta' Lm381.14, illum ekwivalenti għal €887.82, liema ammont jirriżulta mnaqqas mill-*istatement of account* esebit kemm a fol.2 tal-proċess kif ukoll a fol. 57 tal-proċess.

In kwantu rigwarda l-magna l-oħra u l-hood jirriżulta mix-xhieda tal-konvenuta li għalkemm tilmenta minnhom u fuq tali ilmenti wkoll tibbaża l-eċċezzjoni tagħha, hija xorta waħda baqgħet tagħmel użu minnhom. F'tali rigward il-Qorti tagħmel referenza għall-prinċipju ormai assodat fis-sistema ġuridika nostrali li għalkemm l-eċċezzjoni tan-nuqqas ta' kwalità pattwita jew tad-difett hija *difiza li l-kompratur seta' javanza wkoll per via di eccezione jekk il-venditur jinterpellah biex iħallas il-prezz ta' l-oġġett in venità. Mill-banda l-oħra, jekk il-kompratur jagħżel li jzomm l-oġġett lilu konsenjat u bl-ebda mod ma jirreaġixxi skond kif trid il-liġi għall-fatt li dak l-oġġett ma jkunx skond il-kampjun jew tal-kwalità pattwita, il-kompratur ikun qiegħed jippreġudika irremedjabilment il-posizzjoni tiegħu*³⁴.

Fid-dawl ta' dan osservat għalhekk din l-eċċezzjoni tal-konvenuta Romina Abela ukoll tirriżulta mhux ġustifikata u bhala tali ma għandhiex tiġi milqugħa. Lanqas ma tista' tiġi milqugħa l-eċċezzjoni l-oħra tal-konvenuta Romina Abela fis-sens illi it-talba attriċi hija nfondata fil-fatt u fid-dritt.

Jiġi in fone osservat li l-konvenut Vincenzo Abela jeċċepixxi wkoll illi l-ammont reklammat mis-soċjetà attriċi għandu jiġi ridott sabiex jirrifletti hlasijiet akkont li saru mill-konvenut jew minn terzi fl-interess tiegħu. Din l-eċċezzjoni però ormai tinsab sorvolata bin-Nota ta' Riduzzjoni pprezentata mis-soċjetà attriċi fil-31 ta' Ottubru 2013³⁵ permezz ta' liema rriduċiet it-talba tagħha minn €4,236.45 għas-somma ta' €3,036.45, u dana wara li fil-mori tal-proċeduri hija rċeviet is-somma komplessiva ta' €1,200. Għaldaqstant il-Qorti mhux se tiegħu konjizzjoni ta' din l-eċċezzjoni tal-konvenut Vincenzo Abela.

Għal dawn ir-raġunijiet il-Qorti taqta' u tiddeċiedi billi:

- Tiċħad l-ewwel eċċezzjoni tal-konvenut Vincenzo Abela kif ukoll l-eċċezzjoni ulterjuri tal-konvenuta Romina Abela, entrambe bbażati fuq in-novazzjoni;
- Tiċħad l-eċċezzjoni ta' l-intempestività ta' l-azzjoni attriċi sollevata mill-konvenuta Romina Abela;
- Tiċħad l-eċċezzjoni tal-preskrizzjoni a tenur ta' l-Artikolu 2148(b) tal-Kap.16 tal-Liġijiet ta' Malta sollevata mill-konvenuta Romina Abela;

³³ Xhieda mogħtija waqt is-seduta tal-21 ta' Novembru 2011, fol. 30 sa' 33 tal-proċess.

³⁴ John Mary Dalli noe v. Grezzju Patiniott, Appell Ċivili, deċiża fid-19 ta' Mejju 2000 u L&D Attard Co. Ltd. v. Eurometal Co. Ltd. Appell Ċivili Nru. 1585/97 deċiża mill-Qorti ta' l-Appell fit-28 ta' Jannar 2005.

³⁵ Fol. 134 tal-proċess.

- Tastiġni milli tiegħu konjizzjoni tat-tielet eċċezzjoni sollevata mill-konvenut Vincenzo Abela;
- Tiċhad l-eċċezzjonijiet l-oħra kollha kemm tal-konvenuta Romina Abela kif ukoll tal-konvenut Vincenzo Abela;
- Tilqa' t-talba attriċi għall-ammont kif ridott ta' €3,036.45 u tikkundanna lill-konvenut Vincenzo Abela jhallas lis-soċjetà attriċi s-somma ta' €3,036.45, bl-imghax legali dekoribbli mis-7 ta' Diċembru 2010, id-data ta' l-aħħar pagament akkont ta' €300, sad-data ta' l-effettiv pagament, u b'applikazzjoni ta' l-Artikolu 1108 tal-Kap.16 tal-Liġijiet ta' Malta, tikkundanna lill-konvenuta Romina Abela in via sussidjarja għall-ħlas ta' kwalunkwe ammont li jkun għadu dovut mill-imsemmi Vincenzo Abela fl-eventwalità li l-istess Vincenzo Abela ikun jew isir mhux solvibbli qabel ma' l-imsemmija somma ta' €3,036.45 tithallas fl-intier tagħha.

L-ispejjeż ta' dawn il-proċeduri, inklużi dawk tal-Mandat ta' Qbid ipprezentat kontestwalment mar-Rikors promotur, għandhom jiġu sopportati fl-intier tagħhom mill-konvenut Vincenzo Abela.

MAGISTRAT

DEPUTAT REĠISTRATUR